

Opavská mince v rámci středověkého mincovnictví Horního Slezska

Borys Paszkiewicz

Období florénů (1475-1511)¹

První reforma Matyáše Korvína

„L.P. 1470 uzavřel jeden mincmistr dohodu s králem Matyášem, že bude ve Vratislavi razit minci, a tak se stalo: razil tam groše, půlgroše a denáry. Tehdy mu obec kladla překážky, aby se tato mince nere realizovala, a sama se obrátila na krále se stížností. Král na to poslal starostovi a Vratislavským odpověď, že nemohou odmítat přijímání mince pod těžkým trestem za vypovězení poslušnosti. Vratislavští radní tedy rozkázali obci pod trestem ztráty jejího veškerého majetku, že je povinna minci brát. A na den sv. Tomáše [21. 12.] téhož roku došla mince ke skutku, tzn. 40 grošů za uherský zlatý (florén), 40 haléřů za florén a 80 půlgrošů za florén, 12 denárů za míšeňský groš. (...)“ Tak hlohovský kronikář zaznamenal první pokus měnové reformy Matyáše Korvína ve Slezsku. Byla založena na vzniku slezského groše, který se měl rovnat míšeňskému groši (jak je vidět, český groš již nesehrával roli vzorové mince) odpovídajícímu kurzu 12 haléřů. Poměr k dukátu byl postaven tak, že by se groš rovnal 2 uherským denárům. Rok předtím byl míšeňský groš přijat za Jiřího z Poděbrad i v Čechách, ale v podstatně nižším kurzu. (...) Spolu se zavedením reformy ve Vratislavi se haléře rozdělily na berné /vratislavské, staré olešnické, březské, niské, svídnické, krosenské, namyslovské, staré dobré opolské a lehnické) a neberné (kladské, špatné nové opolské, svídnické a lehnické, hlohovské a kožuchové), které měly být přeraženy. Ne dosti na tom, po zavedení nové mince na sv. Tomáše 1470 byly všechny staré mince zakázány. Kromě toho nové mince byly přijímány v kurzu ne lepším než 60 grošů za dukát. V r. 1471 převzala Vratislav ražbu reformované mince a zbavila se královských mincmistrů.

Daňová zátěž, nestabilní politické podmínky (stále probíhala válka o českou korunu) a nevíra města Vratislavi, i když bylo hlavním opěrným bodem Matyáše

1/ Překlad je redakčním výběrem knihy *Pieniądz Górnośląski w średniowieczu* (Lublin 2000) ze stran 83-92.

ve Slezsku, zapříčinily omezený dosah měnové reformy a spíše zdrženlivou úspěšnost. V každém případě vše ukazuje na to, že reforma nezasáhla celé Horní Slezsko.

Druhá reforma Matyáše Korvína

Fiasko polského zásahu a uzavřené příměří 21. 12. 1747 ve Vratislavi stabilizovaly Matyášovu vládu ve Slezsku a umožnily další pokus zreformovat mincovnictví. 21. 12. 1474 byl na sjezdu knížat ve Vratislavi uzavřen zemský mír a samostatně, ale současně byla přijata pravidla týkající se mincování. Podle nich měla být královská mince ražena podle rozhodnutí z r. 1470 a měla být přijímána v Dolním Slezsku, na území vratislavského biskupa, etc. Ovšem výslovně tu chybí Těšín, Ratiboř a Opava. Do 30 dnů od vyhlášení nové mince jsou všechna jmenovaná knížata a země povinna učinit stejné rozhodnutí. Pod trestem konfiskace všeho majetku ve prospěch královské komory byl zaveden kurs 40 grošů za gulden (uherský zlatý, florén). Knížata mohla razit vlastní minci, ale jedině v ryzosti mince královské. (...)

Kaspar von Borgan, zmíniv se o této reformě, tvrdil, že král vyhradil ražbu grošů pouze ve Vratislavi, zatímco Nisa, Volov a Krnov rovněž razili groše jako Vratislav. Je to pouze částečná pravda - v posledním bodě tvrzení, konkrétně vedle Vratislavi razil groše pouze Krnov, o obdobných záměrech ostatních městech nemáme žádných zpráv. Nakonec nemáme žádných pochybností o tom, že v Krnově ražbu provedla královská mincovna na přání krále a ne, jak soudil hlohovský kronikář, město z vlastní vůle. Můžeme se domnívat, že král chtěl rozšířit reformu do celého Slezska, ne jen Dolního, a proto založil mincovnu v sídle takového knížectví, v němž bezprostředně vládl (jak ve Vratislavi, ale bez tak silné městské rady), aby zabezpečil realizaci reformy i v Horním Slezsku. Matyáš měl k dispozici pouze Krnov, v němž doposud mincovna z důvodu měnové smlouvy s Ratiboří nepracovala. Můžeme tedy usuzovat, že jedním z činů Matyášovy druhé měnové reformy bylo po 265 letech znovusjednocení slezského měnového systému.

Nešlo však o úplnou jednotu. Z nepochopitelných důvodů se netýkala tří hornoslezských knížectví: těšínského, ratibořského a krnovského. Navíc vše ukazuje na fakt, že pouze tato tři knížectví si po reformě podržela ražbu mince, zatímco v Opolí, Kozlí a v Bytomi, které se podílely na reformě, bylo mincování zastaveno. (...)

Zdá se, že přísné tresty se neuplatnily, protože koncem roku 1486 Matyáš povolil ve Slezsku oběh českých mincí Vladislava II. Jagellonského. To se rovnalo přinejmenším částečnému odvolání reformy. Ale poměrně dobře zůstal zachován jednotný měnový systém ve Slezsku. Lze to vidět v textu privilegia krále Vladislava II. Jagellonského pro Kazimíra II. Těšínského z roku 1498: „*Těž dáváme řečenému Kazimírovi a jeho dětem další milost (...), aby mohli razit a používat svou minci v řečeném těšínském knížectví, ale musí a jsou povinni toto zachovávat: Nejprve, aby ta mince měla dobré, odpovídající zrno a aby se rovnala mincím jiných slezských knížat,*

kteří obdrželi stejné privilegium; dále, aby tato mince, když ji zhotoví a vyrazí, byla brána v slezském knížectví jak mince naše a jiných slezských knížat...“ Na druhé straně si musíme přiznat, že mince Kazimíra ražené na základě tohoto privilegia neznáme a pravděpodobně nikdy raženy nebyly. (...)

Reforma Zigmunda Jagellonského

Hlavním iniciátorem stabilizace a co největšího posunu v sjednocování slezského mincovnictví bylo největší město - Vratislav. Hornoslezská města přestávala v důsledku pevnějšího spojení Slezska hrát v měnové politice zřetelnou roli; příklad Těšína ukazuje, že začaly ztrácet svá mincovní privilegia. Jinou záležitostí je, že tuto vratislavskou centristickou optiku nám vnucují prameny, hojně vydávané v 19. století historiky spjatými s Univerzitou Friedricha Wilhelma ve Vratislavi.

Tak především tlak Vratislavi způsobil, že král Vladislav vydal 12. 3. 1504 privilegium k ražbě mince pro Friedricha II. Břežsko-Lehnického, Karla I. Minstrberského a Zigmunda Hlohovského (ten byl mladším bratrem krále Vladislava). Závaznými se staly stříž a zrnó vratislavské mince krále Matyáše Korvína, tedy nařízení z 13. 12. 1470, které stanovilo ražbu 120 grošů z hřivny. (...) Poněvadž však neustávaly stížnosti - zejména Vratislavi - na měnový chaos, slezský sejm na svém zasedání v Opavě 18. 1. 1505 schválil mj. zákaz oběhu haléřů nepocházejících ze Slezska. Pod předsednictvím slezského zemského hejtmana Zigmunda Jagellonského (knížete hlohovského, od r. 1508 polského krále) přijaly slezské stavy 19. 4. 1505 ustanovení o vyloučení všech cizích mincí z oběhu a o ražbě slezských grošů o 12 haléřích a o ražbě haléřů, které by stříž a zrnem odpovídaly současným ražbám těšínských, opavských a ratibořských haléřů. Nový slezský groš se měl počítat 36 na uherský zlatý a z vratislavské hřivny stříbra o ryzosti 6 lotů se mělo razit 90 kusů (což dává obsah 0,823 g čistého stříbra v groši). Jejich kurs byl stanoven na 20 dosavadních dolnoslezských haléřů či 12 haléřů již zmíněných třech knížectví (těšínského, ratibořského a krnovského) a zhořeleckých feniků. Nových haléřů pak mělo být raženo 672 kusů z vratislavské hřivny o ryzosti 3 ½ lotu. (...) Haléř měl mít tedy ryzost 0,21875 a váhu 0,294 g, tedy měl obsahovat 0,064 čistého stříbra. Kurs ke starým haléřům (kromě výše jmenovaných třech knížectví) byl stanoven 5 starých haléřů: 3 novým. Groš a v menší míře i haléř měly lepší parametry než mince dané nařízeními Matyáše Korvína a ještě více než reálně ražené dolnoslezské haléře. Ovšem neplatí, jak přespříliš vlastenecky soudil M. Gumowski, že by nový slezský groš (bílý groš) odpovídal polskému groši, protože byl přibližně o 7 % lepší. V oběhu byly povoleny staré vratislavské groše a grošové mince české a polské, aniž by byl stanoven jejich pevný kurs.

Vznik nových slezských grošů, nazývaných bílý groš, je příznakem tendence všeobecného návratu ke stříbru jako základu měny.

Konec středověkého hornoslezského mincování

Vraťme se ještě k ustanovení z roku 1505. Jeho účastníci se rozdělili do dvou

skupin: *Und wer auß uns grosschen zu slaen zu rechte hat, sol...* atd. *Wer aber auß uns nicht grosschen sondern häller zu rechte zu slaen hat...* Bohužel nevíme, který z účastníků dohody patřil do první či druhé skupiny. Zajímalo by nás, či hornoslezská knížata nerazila groše proto, že nechtěla, anebo že nemohla. Dohodu uzavřeli: Zikmund Hlohovský, slezský zemský hejtman, vratislavský biskup a niský kníže Jan V. Turzo, Kazimír II. Těšínský, Jan III. Opolský, Fridrich II. a Jiří I., knížata lehnicko-břežská, Albrecht a Karel I., knížata minstrbersko-olešnická, Mikuláš VII., Jan IV. a Valentin, knížata ratibořská, město Vratislav a stavy svídnického a javorského knížectví. Část z nich v letech 1505-1506 razila bílé groše, ale pouze někteří k tomu měli svolení od krále. Friedrich II. Lehnický, Karel I. Minstrberský a Zikmund Hlohovský byli zahrnuti již ve výše jmenovaném privilegii z 12. 3. 1504. Zigmund Hlohovský obdržel 5.6.1504 od krále Vladislava právo razit groše a půlgroše pražského zrna a 26. 5. 1505 též mince vratislavského zrna *yako gina kniezata tehoz kniezetstwie Slezske*. Hned po Zikmundovi obdrželi 7. 6. 1504 právo razit groše a půlgroše vratislavského zrna knížata minstrbersko-olešnická. V královských knížectvích Svídnice a Javor razilo mince podle tradice město Svídnice, které kdysi koupilo knížecí mincovnu. Mělo jednak pochybnosti o jakosti mincí, proto též sjednalo s králem Vladislavem privilegium potvrzující ražbu grošů, půlgrošů, haléřů a feniků „jak jiná knížata a město Vratislav“. Groše kromě toho razili: biskup Jan V. Turzo v Nise a město Vratislav, ač k tomu neměli výrazného svolení. Naopak groše nerazili Jiří I. z Břehu, Jan III. z Opole, Kazimír II. z Těšína a bratři z Ratiboře.

Z toho zřejmě vyplývá, že biskup a město Vratislav, které kdysi získalo do svého majetku minci *communis* ve svém knížectví, nepotřebovali královského svolení, aby mohli razit groše. V obou případech máme co do činění s přirozenými právy či jejich pokračováním. Potvrzení naopak potřebovaly i v jednotlivostech nové knížecí rody ve Slezsku: Poděbradové a Jagellonci, kteří svá knížectví nevlastnili jako dědictví po předcích, ale obdrželi je od krále. Ale i dolnoslezští Piastovci - podobně jako jejich bratřanci v Horním Slezsku - přišli časem o mincovny ve prospěch měst. Z tohoto modelu se vymyká jen dolnoslezský Piastovec Jiří I. Břežsko-Lehnický, který po vyčlenění vlastního údělu v roce 1505 nerazil groše ani žádnou jinou minci. Vypadá to, že pouze jeden kníže této rodové linie mohl razit minci, byl jím Friedrich II. Obdobnou situaci zaznamenáme pravděpodobně i v knížectví minstrbersko-olešnickém, kde minci razil pouze Karel I. Kromě toho groše nerazil žádný hornoslezský vládce. A přesto opolská knížata měla mincovnu ve svém vlastnictví nepřetržitě a nebyla závislá na královském nařízení. Jak vidíme, příčinou tohoto jevu nebylo chybějící oprávnění, ale zcela jistě nedostatek kovu pro ražbu. Ještě více pro to hovoří fakt, že po roce 1505 nebyly v Horním Slezsku raženy žádné haléře - snad v Opavě a Ratiboři pokračovali v ražbě emise z roku 1475, a možná i starší, beze změny obrazu razidel. Ale zdá se, že takové dlouhodobé používání razidel by se projevilo určitými změnami jejich stylu či druhořadými prvky, a také jsme nezaznamenali.

Poslední mincovní úmluvu ve Slezsku uzavřeli 15. 4. 1511 Kazimír II. Těšínský, Jan V. Turzo, biskup vratislavský, Jan III. Opolský, Friedrich II. a Jiří I. Lehnicko-Břežští, Karel I. Minstrbersko-Olešnický, Bartoloměj Minstrberský, hrabě kladský, Valentin Ratibořský, Jiří ze Schellenberku, kníže krnovský, Zikmund Kurzbach, baron trachenbersko-milíčský, Hinko Haugwitz, baron sýcovský, a stavy knížectví vratislavského, svídnického, javorského, hlohovského, kožichovského a opavského. Ve shodě s králem Vladislavem stanovili, že nový halěř bude ražen ve Vratislavi: z vratislavské hřivny 3 lotového stříbra bude raženo 540 halěřů nebo 45 solidů (*solidus = početní jednotka 1:12*) v kurzu 14 halěřů na český, resp. pražský groš a 12 halěřů na slezský groš. Všechna dílčí mincovní oprávnění byla na 6 let přerušena a každý kníže byl povinen odesílat své stříbro k zmincování do Vratislavi. Byl zakázán oběh feniků a menších mincí ze zemí mimo Slezsko s výjimkou českých feniků (bílý peníz). Staré slezské halěře mohly být po uplynutí půl roku směňovány pouze v poměru dva za jeden nový. (...) Změny kurzu halěře zapříčinily konec tradičního počítání v polské nebo vratislavské hřivně. V roce 1514 se ve Vratislavi soukeníci Horního a Dolního Slezska dohodli, že na obvyklou hřivnu (*gemeine Mark*) vychází 32 nových grošů a 48 grošů ve špatných (*geringen*) halěřích. Zejména však dohoda z roku 1511 stanovila hranice hornoslezského mincování. Od té doby mohla knížata - jako kupř. Kazimír II. Těšínský a Valentin Ratibořský - falšovat nanejvýš tak mince sousedů. Centralizace ražby halěřů byla skutečně nezbytná jako opatření proti inflačním tendencím jednotlivých emitentů a pro posílení stabilizace stříbrné mince. Což ovšem neznamená, že by - jako každá reforma - nebyla hořce oplakána jako křivda na nižších vrstvách společnosti.

Peněžní oběh

Z krátkého, sotva třicetiletého údobí konce středověkého mincování známe nanejvýš čtyři poklady a dva jednotlivé nálezy:

Těšín II. - opavské halěře (32+17) a ratibořské (17+6), navíc střížky halěřů (17+1); po r. 1475.

Cvilín, okr. Bruntál, dílčí nálezy - brakteátové krnovské halěře (větší počet?) jiné nepopsané brakteáty.²

Jankowice Rudzkie - Karel I., groše (4), Václav IV., groše (59), halěř bytomský (1), těšínské (70) a ratibořské (126); po r. 1480 ?

Komprachcice - polské, české, zhořelecké denáry, durynský groš (1), hlohovské, kožuchovské, javorské, lehnické, lubinské, opolské (nejpočetnější), vratislavské a svídnické denáry Matyáše Korvína, minstrberské a uherské dukáty Zigmunda (2); po r. 1475.

Ratiboř I. - poklad ?, ratibořské halěře a několik větších mincí, asi podobný jako nález v Jankovicích.

Větkovice, okr. Vítkov - Uhry, Vladislav II., dukát (1).

Sice je to málo, ale vystačí nám, abychom zaznamenali radikální změny, které

2/ Šikulová, V.: Doklady ražby dutých peněz z hradu Cvilína. Numismatický dopis, 1987/36-39, s. 3.

se projeví na konci 15. století. Naprosto zmizely poklady složené jen z grošů - můžeme tedy tvrdit, že přestal příliv pražských grošů do Horního Slezska. Ačkoliv v písemných pramenech florén jednoznačně převažuje, v nálezích se jeho role značně zmenšila; svědčí o tom již signalizovaný proces přeměny florénu w *ghost money*. (...)

(Mincování opavského knížectví - pokračování příště)

Členové Sudetoněmecké numismatické společnosti ve Slezsku

Květoslav Growka

V 30. letech minulého století dospěly pod vlivem politického ovzduší v Československu snahy německých numismatiků k založení vlastní společnosti, nezávislé na Numismatické společnosti československé. Jejím základem se stal roku 1931 v Teplicích založený spolek Německých přátel mincí (Verein der Deutsche Münzfreunde).¹ Spolek uspořádal ve dnech 6. - 20. 11. 1932 výstavu mincí, medailí, razidel a papírových platidel ve spolupráci se Sudetoněmeckým muzeem v Teplicích. K výstavě byla vydána pamětní ražba, klipa s vyobrazením 30 sudetoněmeckých sídelních měst.² Úspěch výstavy vedl 6. listopadu 1932 k založení Sudetoněmecké numismatické společnosti, jejíž přesný název zněl: Sudetendeutsche Numismatische Gesellschaft. Reichsvereinigung der deutschen Münzsammler und Münzenforscher in der ČSR, Sitz Teplitz-Schönau. Stanovy podepsal Wilhelm Haberditz. Roční členský příspěvek činil 60 Kč, zápisné 10 Kč.

Do Sudetoněmecké numismatické společnosti nevstupovali jen jednotlivci, členy se staly muzea, muzejní spolky, gymnázia, a to nejen z německého prostředí. Členem bylo i Národní muzeum v Praze, Arcibiskupská knihovna v Kroměříži či Strahovský klášter. Členství přijaly i takové osobnosti naší numismatiky a medailérství jako J. B. Pichl, R. Pilát, A. Prokop, A. Schwarzenberg, J. L. Červinka, J. Ječný, L. Lábek, K. Němeček, F. Papoušek a další. Významné bylo i mezinárodní zastoupení, od Brazílie, USA po Turecko. Samozřejmě nechyběly evropské numismatické společnosti nebo kabinety, nejpočetněji zastoupené pochopitelně z Německa a Rakouska.

Členskou základnu tvořili i numismatici ze Slezska: Krnov (5), Mnichov u Vrby (1), Frýdek-Místek (1), Jeseník (6), Vidnava (2), Žulová (1), Karviná (1), Nový Jičín (2), Opava (8), Vítkov (1), Ostrava (2).

Pokud se podíváme na členskou základnu z Jesenicka, najdeme zde jak soukromé sběratele, tak zástupce muzeí. Z Jeseníku se přihlásili hejtman ve výslužbě J. K. Klusaczek, penzionovaný ředitel Gustav Kukutschka, stavitel B. Lulei, hostinský Gustav Thomasch a vrchní Gustav Scheithauer (Freiheit 71). Městské muzeum v Jeseníku reprezentoval profesor zdejšího gymnázia dr. Franz Peschel. Právě v roce 1932 bylo muzeum přemístěno do Vodní tvrze a prof. Peschel se v roli jeho kustoda zasloužil o vytvoření nových muzejních expozic. Nacházela se zde i numismatická sbírka, bohužel však k ní nebyl vytvořen katalog.³ V Žulové mince sbíral městský lékař Dr. Severin Kirchner - spolu se stavitelem Ing. Ernestem Hetfleischem založili roku 1925 městské muzeum. Ve Státním okresním archivu Jeseník se dochovala přírůstková kniha muzea z let 1931-1933, z níž lze alespoň obrysové vyčíst, jaké mince se v muzeu nacházely.⁴ Většinou šlo o dary několika kusů mincí běžné produkce nalezených porůznu v domácnostech. Z Vidnavy se do Společnosti přihlásilo jak městské muzeum coby instituce, tak předseda jeho výboru archivář Dr. Rudolf Fitz. Městské muzeum a muzejní spolek ve Vidnavě existovaly již od roku 1896, ale po letech stagnace ho v roce 1930 znovu zprovoznili v několika expozicích ve vidnavském fojtství. Koncem 30. let se pokusili i o inventarizaci muzejní sbírky mincí, jejímž zpracováním byl pověřen vidnavský rodák žijící ve Vídni Franz Zothe. Z jeho korespondence s dr. Fitzem vyplývá, že vyhotovil seznam mincí (bohužel se nedochoval), ale hlavně vypracoval koncepci, jak by se sbírka měla budovat, čemuž zabránila nakonec válka. V roce 1945 byly trojrozměrné předměty z vidnavského muzea, včetně mincí, předány do muzea v Jeseníku.⁵

Obdobně formálně bychom mohli posuzovat i členství prof. Kobera, ředitele muzea v Krnově, či prof. dr. E. W. Brauna, ředitele Slezského zemského muzea v Opavě.

Poznámky

1/ Mjalovský, V.: Sudetoněmecká numismatická společnost. Drobná plastika 2008, č. 3-4, s. 28-30. Autoru náleží poděkování za poskytnutí nepublikovaných podkladů k článku.

2/ Bylo vydáno 50 ks ve stříbře, 50x50 mm, 65 g; 150 ks posříbřených, 80 g. V teplickém Regionálním muzeu je uložen 1 kus v bronzu a 1 ks v pozlaceném bronzu - tyto byly vystaveny na výstavě roku 1991, viz Klusáčková, V.: Výstava "regionální ražby" v Teplicích. NL 1992/3, s. 63.

3/ Osudy sbírky jsou neblahé. Snížená ochrana sbírek za války i v poválečných letech vedly k značným ztrátám. Ještě v 50. letech za správcování Viléma Krmníčka byly mince uloženy na tablech a popsány. Příznačné je svědectví Františka Trávníčka, který si při jedné návštěvě prohlížel vzácný tolar města Vratislavi. Při další návštěvě zjistil, že mince byla zcizena a nahrazena oběžnou 5 K Františka Josefa I. ! Když se jesenické muzeum stalo součástí Vlastivědného muzea v Šumperku, mince byly sesypány dohromady, do přírůstkové knihy zapsán jen jejich počet a v tomto stavu byly nakonec předány numismatickému oddělení Slezského zemského muzea v Opavě.

4/ SOKA Jeseník, fond Sběrka archiválií různého původu, inv. č. 401, karton 20.

5/ Dějinám muzejní práce na Jesenicku se věnovalo V. svatováclavské česko-polsko-německé setkání v Jeseníku 2005. Ve stejnojmenném sborníku referátů najde zájemce další podrobnosti, medailónky jednotlivých vlastivědců a příslušné odkazy na literaturu.

K otázce otto-adelheidských denárů a jejich zastoupení v kelčském¹ a komárovském² nálezu

Věra Michnová

S otázkou otto-adelheidských denárů, východosaských ražeb, určených především pro obchod se Slovy v Polabí, souvisí celý komplex nevyřešených, či alespoň ne zcela vyřešených, víceméně sporných otázek. Ty se staly koncem 19. století dokonce předmětem dlouhotrvajících diskuzí, vedených předními kapacitami v oboru numismatiky - J. Menadierem a H. Dannenbergem, představujících dva odlišné póly a především dvě časově rozdílné teorie. Příznivci, či odpůrci jedné či druhé z nich, se postupně přidávali a vytvářeli tak názorově odlišné skupiny. V odborné diskuzi nešlo však pouze o otázku samotného stanovení doby ražby těchto denárů či konkrétního místa jejich vzniku, ale současně i o objasnění celého širokého okruhu vztahů a souvislostí, které návazně prolínaly hospodářskými a obecnými dějinami tohoto období.

Celá problematika denárů nesoucích společná jména Oty a Adelaidy, vyžaduje krátký exkurs do historie. Souvisí úzce s panovnickým rodem Otonů, jemuž dali jméno hned tři císaři stejného jména- Ota I. (936-973), Ota II. (973-983) a Ota III. (983-1002). Spojitost s uvedeným odborným sporem mají však pouze dva panovníci této linie - Ota I. a Ota III. Počátky vedené diskuze souvisí s obdobím, do něhož spadají události vážící se k osobě prvního nositele dynastického jména. V letech 950-951 totiž Ota I. využívaje soupeření o nástupnictví na jihu Evropy, vytáhl s vojskem do severní Itálie. Tam získal vedle langobardské koruny také ruku své druhé manželky - Adelaidy.³ Sňatkem s Adelaidou získal nejen legitimní vládu v italské Langobardské říši, ale podle současníků vnesla Adelaida i jiného ducha na vlastní Otův dvůr; a nejen to, druhé manželství bylo rovněž jedním ze základních předpokladů pro to, aby mohl být Ota korunován na císaře. Stalo se tak 2. února 962, kdy přijal z rukou papeže Jana XII. císařskou korunu.⁴ Císař, označovaný přídomkem „Veliký“ se v letech po korunovaci zdržoval se svou chotí, až na malé výjimky, převážně v severní Itálii, kde se přednostně zaměřovali na upevňování své vlády. Smrt ho zastihla v Memlebenu, ale pochován je po boku své první ženy v magdeburském dómu.

V pořadí druhý panovník otonské linie Ota II. rozhodně neměl ve své expanzivní politice tolik potřebné otcovo vojenské štěstí. Krátce poté, co vedl neúspěšnou výpravu proti Saracénům zemřel následkem požití špatného medikamentu

7. prosince 983 v Římě ve věku 28 let. Pouhých osmnáct dnů po smrti svého otce - dne 25. prosince 983 byl poslední z dynastické linie - Ota III. korunován v Cáchách. Zajišťování následnictví tříletého dědice bylo velkolepým společným počinem matky Theofanó⁵ a babičky Adelaidy, které ovlivňovaly i následné vladařovo jednání až téměř do jeho čtrnáctých narozenin. Nejdříve jako regentka Theofanó (+ 991), po její smrti babička Adelaida (+999). Na svoji dobu obdivuhodně vzdělaného Otu III., stejně jako jeho otce, rovněž zastihla předčasná smrt. Zemřel bezdětný v roce 1002 ve věku pouhých 21 let. Tolik k dané problematice strohá fakta, ta však sama o sobě nebyla a nejsou schopna naznačit přiřazení otto-adelheidských denárů některému ze dvou panovníků. Zatímco J. Menadier řadil tyto ražby k vládě Oty I. a jeho choti Adelaidy, a to konkrétně do období po roce 952, spojiv tak ražbu mincí s datem sňatku a triumfálního vjezdu panovnického páru do města Magdeburgu, H. Dannenberg považuje mince za společné ražby Oty III. a jeho babičky Adelaidy. Stejně jako se rozcházelo přiřazení časové, nebyla zřejmá ani otázka mincovny, tedy místa vzniku ražeb zhotovovaných především pro obchodní svět. Rozsáhlá produkce těchto východosaských ražeb je charakteristická nedokonalou, přesněji řečeno - nedbalou ražbou, často jednostranně či oboustranně excentrickou a celou řadou značek v lícním i rubním mincovním obraze či opisech.

Jedním z odrazových můstků, které umožnily posun ve zpracovávání otto-adelheidských denárů⁶ jsou studie V. Jammerové-Hatzové, která v souvislosti se zpracováváním konvolutů německých mincí ve švédských nálezech přistoupila k zásadnímu kroku v oblasti této rozporuplné problematiky: za neustále stoupajícího počtu nových, ovšem povětšinou stále se opakujících variant otto-adelheidských denárů, stanovila několik základních typů s řadou podskupin, umožňujících přiřazování dalších nových variant.⁷ Tato systematika umožňuje zařazení každé nové varianty bez dlouhých rozvláčných popisů a předkládá jednotný - a především (při zpracovávání většího množství materiálu) logický způsob záznamu a popisu mincí.⁸

Ve známé části kelčského nálezů je podchyceno celkem 190 kusů otto-adelheidských denárů a jejich zlomků, z nichž celkem 173 bylo prostudováno. S výjimkou dvou kusů, náleží tyto denáry k tzv. Menadierovu II. typu. Tohoto řazení se přidržel při podrobném popisu a určování mincí z Kelče i V. Katz.⁹ Co se týče doby vzniku mincí, domníval se, že jejich ražba započala sice za Oty I. po roce 951, největšího rozmachu však dosáhla až za Oty III. (983-1002). Katzova názoru se posléze ve své obsáhlé studii přidržela i T. Kučerovská¹⁰ a skupinu otto-adelheidských denárů z Kelče přiřadila jako celek k období po roce 952. Při studiu otto-adelheidských denárů z majetku olomouckého muzea¹¹ bylo během rozřazování souboru podle typologie V. Hatz zjištěno, že v konvolutu jednoznačně převládají jednotlivé varianty řazené ke skupinám typů III a IV, které jsou obdobně obsaženy největším počtem exemplářů ve všech dalších nálezích od osmdesátých let 10. sto-

letí, konkrétně od doby vlády Oty III. Dále však soubor obsahuje řadu následných ražeb a nepodchycených variant. I dlouho postrádaný komárovský nález, jehož dochovaná část byla determinována v průběhu revize opavské numismatické sbírky, přinesl rovněž některá zajímavá zjištění. Vedle známého faktu, že ze šesti dochovaných ražeb jsou tři otto-adelheidské denáry Menadierova II. typu, je zde nová skutečnost - všechny mince z Komárova nesou oboustranné či pouze jednostranné záseky. Zkoušení kvality stříbra, o čemž dodnes svědčí vrypy a záseky nožem na střížku mincí, přítomnost stříbrné plastiky zvířátka (která do literatury vešla jako beránek - Agnus Dei), to vše svědčí o někdejší roli mincí, které nebyly v komárovském depotu ničím více, než kovem - ovšem v pohodlné ražené formě. Vedle dvou mincí, které můžeme přiřadit podle V. Hatz k typu III, náleží ke komárovskému depotu také jeden exemplář tzv. následné ražby se zcela zkomolenými opisy. Existence následné ražby denáru s podobou rubního obrazu kapličky jinde málo početně zastoupeného, spíše jako ojedinělá příměs v nálezech z první třetiny 11. století, se dá i mimo jiné indicie předpokládat, že dochovaný fragment komárovských ražeb byl součástí někdejšího většího celku, jehož podstatnou, ne-li dominantní částí byly právě otto-adelheidské denáry.

Poznámky

- 1/ NÁLEZY II/1: Radoměřský, Pavel: *České, moravské a slezské nálezy mincí údobí denárového (10.-12. století)*. In: Nohejlová-Prátová, Emanuela (red.): *Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Díl II. Praha, 1956, s. 55, č. 1652. Zde je uvedena i další literatura. Nejnověji KUČEROVSKÁ, Taťána: *Kelčský nález*, Folia numismatica 8-9. Supplementum ad Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales LXXVIII-IX, 1993-1994, s. 63-187.
- 2/ NÁLEZY II/1: s. 55, č. 1653. Z ostatních náleзовých registářů uvádějících komárovský depot uvedme například - KALUS, Jaromír: *Bibliografie numismatické literatury o Slezsku a Kladsku*. Slezské museum v Opavě 1958, s. 33; RADOMĚŘSKÝ, P.: *Poklad komárovský*, Časopis Slezského musea V, 1956, 2, s. 1-10; GUMOWSKI, Marian: *Nálezy mincí ve Slezsku z 10. a 11. století*, Časopis Slezského musea, VIII, 1959, s. 106.
- 3/ Adelaida byla dcerou welfského krále Rudolfa II. Burgundského a současně vdovou po italském králi Lotharovi.
- 4/ Sám Ota I. nosil však od tohoto roku pouze všeobecný, nikoliv římský císařský titul. Označení *Romanorum imperator augustus* používal až jeho syn Ota II., podle listinného materiálu tomu tak bylo od roku 982 při obléhání Tarentu.
- 5/ Matka Oty III. Theofánou byla příbuznou Jana I. Cimiska, a tak v roce 980 narozený syn císařského páru dostal do vínku tradici jak východního, tak západního císařského rodu.
- 6/ Především ve smyslu přesnějšího popisu materiálu, který, co se týče citací české literatury, v letech předchozích zcela opomíjel nebo pouze okrajově zmiňoval přítomnost jednotlivých značek, či znamének, o jejichž funkci a účelu je možno se pouze dohadovat. Masová záplava těchto oblíbených a rovněž často napodobovaných mincí dává tušit, že jim byly označovány jednotlivé - snad časově omezené emise.
- 7/ HATZ, Vera: *Zur Frage der Otto-Adelheid Pfennige. Versuch einer Systematisierung auf Grund des schwedischen Fundmaterials*. In: *Commentationes de nummis saeculorum IX.-XI.* In Suecia repertis, I, Stockholm 1961, s. 107-143.
- 8/ Jejím východiskem byl materiál uveřejněný Dannenbergem a Menadierem. Srvn. DANNENBERG, Hermann: *Die deutschen Münzen der sächsischen und fränkischen Kaiserzeit*. 4 Bände u. Tafelband, Berlin 1876-1905; MENADIER, Julius: *Deutsche Münzen, Gessamelte Aufsätze zur Geschichte des deutschen Münzwesens*, Band I, 1891, s. 152-162, 167-172. V této práci se autorka přiklání k období ražby otto-adelheidských denárů za vlády Oty III., což ostatně předstává dno převládající názor.
- 9/ KATZ, Viktor: *Nález mincí a sekaného stříbra ze začátku 11. století u Kelče na Moravě*. Num. časopis XV, 1939, s. 10-22.
- 10/ KUČEROVSKÁ, T.: *Kelčský nález...*
- 11/ Vlastivědné museum v Olomouci zapůjčilo kelčský nález pro srovnání s materiálem z Komárova. Za zpřístupnění ke zpracování a možnost publikace děkuji Mgr. Zdeně Hanuškové z numismatického oddělení olomouckého muzea.

Členský odznak Matice opavské

Dne 12. února 2007 uplynulo 130. výročí od založení slezského obranného, školského a kulturního spolku Matice opavské. Chtěl bych alespoň drobným střípkem z historie toto výročí připomenout.

Zástupci Matice opavské požádali dopisem ze dne 14. května 1913 malíře Mikołáše Alše o zhotovení návrhu spolkového odznaku. Aleš žádosti ochotně vyhověl a bezplatně obratem návrh zaslal. Již 31. května se výbor Matice usnesl vyžádat si od různých firem nabídky na vyhotovení odznaku dle Alšova návrhu. Poznamenejme, že zřejmě jde i o jednu z posledních prací slavného malíře, protože ten 10. července 1913 zemřel.

Výbor Matice zadal realizaci odznaku firmě K. Svoboda v Praze (viz F. Papoušek: Členský odznak Matice opavské. Slezský numismatik 1957). Ta jej dodala Matici dvakrát, v roce 1913 za částku 88,82 K a v roce 1914 za 317,38 K v provedení se zapichovací jehlicí. Odznaky byly členům prodávány za jednu korunu.

Popis:

Maltovaný odznak je kruhového tvaru o průměru 23 mm, s bílým podkladem, po obvodu lemovaný 2 mm širokým zeleným vavřínovým věncem s červenou stuhou vpravo, nahoře a vlevo křížem svázaným a dole třikrát ovinutým. V bílém středu je monogram z iniciál spolku - červeného O a modrého M. V písmenu O je dole malý zelený trojlístek a nad písmenem M je nahoře zlatá pěticípá hvězda. Na rubu je přiletována jehlice a ve dvou řádcích čteme vyražené jméno výrobce K. SVOBODA/PRAHA. Hrana odznaku není hladká, vroubky na ní odpovídají lístkům vavřínového věnce a stuze.

Je pochopitelné, že počet odznaků nedostačoval, proto byla požádána pražská firma Karnet-Kyselý o přípravu nové ražby. Zachovala se dvě provedení těchto - zřejmě - vzorků, které nebyly realizovány.

1. varianta má průměr 24 mm, věnec je světle zelený, ovinutý černou stuhou vpravo, střed třetího ovinutí je červený. Na rubu je zavírací jehlice a vyražené jméno výrobce KARNET KYSELÝ / PRAHA. Vroubky na hraně jsou výraznější.

2. varianta má průměr 19 mm, věnec je tmavě zelený, stuha červená. Na rubu je zavírací jehlice a vyražené jméno výrobce KARNET KYSELÝ / PRAHA. Hrana odznaku je hladká.

Vladimír Javorský

Neznámá medaile ke svěcení praporu I. rakousko - slezského spolku vojenských vysloužilců - veteránů roku 1870 v Opavě

Prapory c. k. spolků vojenských vysloužilců - veteránů (K. k. Veteranenverein), zakládaných v Čechách, na Moravě a ve Slezsku na přelomu 60. a 70. let 19. století podle vzoru německých válečných spolků (Kriegerverein), (s výjimkou spolků v Liberci a Jablonci nad Nisou založených v letech 1821, resp. 1823), byly symbolem spolku, jeho tradic, vážnosti a bohatství a reprezentovaly jej na všech občanských a církevních slavnostech. Slavnostní svěcení praporu bylo významnou společenskou událostí konanou za účasti velkého množství obyvatel města a hostů. O kmotrovství nad praporem byla požádána většinou císařovna, resp. členka rakouského panovnického rodu, zastupovaná při slavnostním aktu manželkou zemského prezidenta, či okresního hejtmana. I. rakousko - slezský spolek veteránů založený v Opavě v roce 1869, druhý nejstarší spolek v rakouském Slezsku (starší je jen krnovský spolek založený v roce 1868), vysvětil svůj prapor v květnu roku 1870. K této příležitosti byla vydána drobná cínová medaile, která nebyla dosud v numismatické literatuře popsána. Neznali ji Friedensburg - Seger¹, Jaschke - Maercker², Maercker³, Stríž - Javorský⁴ ani Hauser⁵.

Popis medaile:

av: stojící veterán s praporem v pravé ruce, opis MIT GOTT FÜR KAISER UND VATERLAND

rv: mezi dvěma dubovými ratolestmi svázanými stuhou nápis ERINNERUNG / AN DER I. / VETERANENTAG / V. DIE WEIHE DER FAHNE / DES 1. ÖSTR. SCHL. MILITÄR / VETERANEN VEREINS D. LANDS / HAUPTSTADT / TROPFAU / 15. MAI 1870

Cín, průměr 34 mm, váha 10,6 g, původní ouško, hrana hladká, nesignována.

Přípravy a průběh svěcení praporu:

První generální shromáždění I. rakousko - slezského spolku vojenských veteránů konané v neděli 23. května 1869 ve zkušebním sále vyšší reálky v Opavě zahájil za přítomnosti významných hostů - brigádního generála Flekhammera, plukovníků Tobiae von Hohendorfa a van der Sloota, majora von Eichenhorsta, starosty města Dr. Dietricha a představeného pobočky Rakousko - slezského pomocného spolku (Hilfsverein) v Opavě bankéře R. Menschika, představený spolku Louis Fischer, který po přivítání hostů a 56 členů zdůraznil v krátkém projevu účel spolku. Především to byla podpora vojenských veteránů v nemoci, zaopatření v případě úmrtí a založení fondu na podporu zchudlých bývalých vojáků. A zároveň jmenoval bankéře R. Meschika za jeho válečné zásluhy prvním čestným členem spolku. Po projednání otázky pořízení spolkového praporu byl v následujících

volbách zvolen do funkce představeného - komandanta opět novinář Louis Fischer, jeho zástupcem hoteliér Ernst Knauer a 16 členů výboru.⁶ V červnu téhož roku se členové výboru Richard Lassmann a Danek zúčastnili slavnosti sbratření veteránů (Verbrüderungsfest) v Salcburku.⁷

Ve čtvrtek 15. července 1869 byl na mimořádné generální schůzi v restauraci Kiosk, za přítomnosti čestného hosta zástupce velitele posádky plukovníka van der Sloota a 90 členů spolku, na návrh představenstva spolku jmenován čestným členem zemský prezident baron von Pillersdorf. Představený Fischer sdělil, že spolek měl příjmy 477 zlatých 29 krejcarů a 144 členů a u příležitosti narozenin císaře uspořádá 17. srpna představení, na němž vystoupí slečna Malvine Seewald se sólovým žertovným výstupem „Noch eine Tasse Thee“ a „So fesselt man Männer“. Spoluúčinkovat budou slečna Alexandrine von Buschan, pánové Friedl, Bubenik a Schnetzer. V den narozenin císaře - 18. srpna - se spolek zúčastní poprvé jako jeden muž (in corpore) kostelní slavnosti. V následujících volbách byl zástupcem představeného zvolen Dr. Jakob.⁸

V květnu 1870 obdržel spolek jako dar od císaře Franze Josefa I. povolení zřídit slavnostní loterii, jejíž výtěžek byl určen na postavení chudobince pro veterány. Též oznámil program slavnosti svěcení praporu a uspořádání prvního dne veteránů (Veteranenntag) ve dnech 14. - 16. května v Opavě.⁹

Oslavy byly zahájeny již v sobotu 14. května 1870. Večerní zvláštní vlak z Vídně se členy cizích spolků, delegáty a hosty přivítala na vyzdobeném nádraží hudba pluku barona Ruprechta. Po koncertu městské hudby vedené kapelníkem Hummelem, zahájeném v půl osmé večer v městském divadle, následovaly živé obrazy o hrdinných skutcích rakouského vojáka o třech obrazech z dílny akademického malíře Vinzenze Kosslera z Vídně, provedené členy spolku veteránů a 12 mladými dámami z „nejlepších opavských rodin“. Největší pozornost vyvolal třetí obraz „Austria und ihre Jungfrauen krönend die treuen Soldaten“. Slavnost pokračovala večerním čepobitím za účasti hudebních kapel v ulicích osvětlených plynovými lampami. Zvláště působivé bylo osvětlení budovy divadla, Panské ulice, budovy c. k. zemské vlády i domu zástupkyně kmotry praporu baronky von Pillersdorf.

V neděli 15. května ráno se shromáždili hudebníci, hornisté a tamboři před domem představeného Louise Fischera na Kylešovské ulici, odkud část hudby odešla po levé straně Kiosku na Panskou ulici k bytu zemského prezidenta, poté nahoru přes Ostrožnou, Horní náměstí ke kasárnám, kde je očekávali veteráni z Vídně. Druhá skupina hudebníků se vydala od Liechtensteinského zámku přes Dolní náměstí, Mezi trhy, Horní náměstí, Jaktařskou ulicí až k mýtní závoře (Mauthschranken), kde se setkala s veterány z Krnova. Nato se všichni odebrali k místu slavnosti svěcení - na Senný trh a Dolní náměstí, kde se již krátce po deváté hodině shromáždili veteráni, vojsko a četní obyvatelé města. Před dřevěným pro-

vizorním oltářem postaveném u vchodu do jezuitského kostela sv. Jiří ležel na lavici nový prapor z bílé látky obklopený čestnou stráží v čele s praporečníkem spolku Danelem a čtyřmi nejstaršími členy spolku.

Protektora spolku císaře Franze Josefa I. zastupoval zemský prezident Hermann svobodný pán von Pillersdorf, kmotru praporu - císařovnu - jeho manželka. Za armádu byl přítomen zemský velící generálmajor E. von Knopp a členové důstojnického sboru posádky, dále slezský zemský hejtman A. hrabě Kuenburg, čestný člen spolku starosta města Dr. Heinz s radními, úředníci c. k. zemské vlády, delegace Slezské obchodní a hospodářské komory, honorace města a opavský c. k. privilegovaný uniformovaný střelecký sbor. O půl desáté po státní hymně zaujali hosté v čele se zemským prezidentem místa na evangelijní straně oltáře, představitelé spolku veteránů doprovázeni dvaceti mladými dívkami, opět „z nejlepších opavských rodin,“ se shromáždili spolu se členy opavského dělnického pěveckého spolku na epištolní straně oltáře. Následující mši svatou, doprovázenou vojenskou hudbou a zpěvem pěveckého sboru, celebroidal s početným sborem kněží děkan a arcikněz městského farního kostela Nanebevzetí Panny Marie P. Schum. Po vysvěcení praporu a zatlučení hřebů předal představený Louis Fischer prapor praporečnicku spolku a pronesl řeč na počest císaře. Následující přehlídka veteránských spolků před kmotrou praporu a čestnými hosty byla ukončena v jedenáct hodin. V jednu hodinu odpoledne začal ve vyzdobeném sále hostince „Drei Hahnen“ slavnostní oběd za účasti všech výše zmíněných hostů. První přípitek na počest císařského páru, na 15. květen - den sv. Sofie - matky císaře arcivévodkyni Sofii, na císařský dům, zvláště pak na arcivévodu Albrechta, vítěze od Custozzy, pronesl představený Fischer, zemský prezident von Pillersdorf připil delegátu pražských veteránů Kuhemu, generál Knapp na příslušníky staré gardy armády, starosta Dr. Heinz na opavské veterány, představený spolku Fischer na zástupkyni kmotry praporu a dámy, atd. Banket byl ukončen státní hymnou a Radeckého pochodem. Oslavy pokračovaly slavnostním pochodem městem a zábavou ve všech prostorách restaurace Drei Hahnen. V pondělí ráno se vydaly skupiny hostů na prohlídku města a okolí.¹⁰

Prapor se dochoval. Je uložen ve sbírkách Slezského zemského muzea v Opavě pod inventárním číslem J 54 .

Popis praporu:

Rozměry: čtverec o stranách 134 cm

av: list barvy bílé, okraje ze žlutých, vínově červených, bílých a červených trojúhelníků, v dolní části listu malba s výšivkou s vyobrazením Alžběty Duryňské

rv: na listu rakouský orel

Prapor na žerdi dlouhé 230 cm, připojeny tři stuhy se dvěma třapci.¹¹

E. Šefčík popisuje trojúhelníky na aversu v barvě žluté, vínově červené, bílé a červené, rozměr malby s výšivkou s vyobrazením Alžběty Duryňské 64 x 78 cm. Jako autora malby uvádí podle poznámky na starém inventárním štítku A. Heinze,

akademického malíře a sochaře z Opavy.¹² Údaj potvrzuje i M. Schenková, která A. Heinzovi připisuje i autorství čtyř střeleckých terčů pro opavský měšťanský střelecký spolek z let 1922 - 1926.¹³ Vzhledem k tomu, že Alois Heinz zemřel v roce 1903¹⁴, lze autorství terčů umístěných na tzv. zrcadlové stěně ve velkém slavnostním sále měšťanské střelnice připsat jeho synovi malíři Rudolfu Heinzovi.¹⁵

Umístění obrazu sv. Alžběty Duryňské nebylo náhodné. Dcera uherského krále Ondřeje II., narozená v roce 1207 - velká ženská postava katolické církve - je mj. patronkou Slezska, charitativních sdružení, vdov, sirotků, žebráků atd.¹⁶ Její obraz od Aloise Heinze je umístěn i v kostele sv. Ducha v Opavě.¹⁷

Pořízení praporu mělo bezprostřední vliv na zvyšující se počet členů. Na generální schůzi spolku konané v neděli 12. června 1870 konstatoval odstupující představený Fischer, že spolek má již 275 členů.¹⁸ Na konci roku 1878 měl spolek 3 zakládající, 18 podporujících, 152 čestných a 313 řádných členů. Na pohřby členů bylo vydáno 319 zlatých, na podporu v nemoci 601 zlatých, 64 zlatých na podporu vdov a sirotků a 20 zlatých na vánoční dárky. Předsedou byl zvolen Adolf Ehrenhaft.¹⁹ Ale to je již jiná historie.

Velmi vzácná cínová medaile je s výjimkou praporu - pro veřejnost prakticky nedostupného - jednou z mála památek na již dávno zapomenutý spolek přejmenovaný po I. světové válce na podpůrný spolek vojenských vysloužilců a zrušený v roce 1945.

Poznámky

Jaromír Indra

1/ Friedensburg, F. - Seger, H.: Schlesiens Münzen und Medaillen der neueren Zeit. Breslau 1901.

2/ Jaschke, N. - Maercker, F.P.: Schlesische Münzen und Medaillen. Ihringen 1985.

3/ Maercker, F.P.: 300 Jahre Medaillenkunst in Schlesien. Krefeld - Hüls 1977.

4/ Stríž, Z.-Javorský, V.: Medaile, plakety a žetony okresu Opava od počátků medailové tvorby do roku 1999. Opava 2000.

5/ Hauser, P.: Katalog meiner Sammlung von Medaillen, Plaketten und Jetons aus der Regierungszeit der Kaiser Ferdinand I. und Franz Josef I. Wien 2006.

6/ Veteranen Verein, Troppauer Zeitung Troppau (dále jen TZT), č. 117/1869 z 25. 5. 1869. Do výboru byli zvoleni krejčí Danel, úředníci Werner, Karl Schaffer, Kempni, Friedel, Mžík, železniční úředník Sonnenblum, hostinští Maschke a Rudolf, pekař Swedek, zubní lékař Kohn, továrník Julius Lassmann, penzionovaný strážce brány Neumann a penzista Hurnik.

7/ Vom Veteranen Verein, TZT č. 147/1869.

8/ Veteranen Verein, TZT č. 169/1869.

9/ Dem Veteranen Verein, TZT č. 102/1870.

10/ Vom Veteranenverein, TZT č. 110/1970 a Die Fahnenweihe des Veteranen Vereines, TZT č. 112/1870.

11/ Janáková, M. a Janák D.: Soupis vlajek, praporů a stuh z let 1848 - 1981 uložených v muzeích Severomoravského kraje. Ostrava 1988. s. 79, č. 190.

12/ Ševčík, E.: Spolkové prapory ve vexilologické sbírce Slezského muzea v Opavě. In: Časopis Slezského muzea, série B, 31/1982.

13/ Schenková, M.: Nástin dějin malířství konce 19. a počátku 20. století ve Slezsku II. I. Slovník německých malířů. In: Časopis slezského muzea, série B, 36/1987. s. 176.

14/ Indra, B.: Příspěvky k biografickému slovníku výtvarných umělců na Moravě a ve Slezsku v 16. až 19. století. In: Časopis Slezského muzea, série B, 47/1998. s. 138 - 139.

15/ Czeike, J. B.: Geschichte der bürgerlichen Schützengesellschaft Troppau. Troppau 1928. s. 290 - 291. Jedná se o terče králů střelců Franze Larische z r. 1922 signovaný A.R.Heinz, Heinricha Ehrenhafta z r. 1923 signovaný A. Heinz, Josefa Haukeho z r. 1925 signovaný A.R.Heinz a Franze Rische z r. 1926 signovaný A. Heinz. Proč jsou terče z let 1923 a 1926 signovány A. Heinz nevíme.

16/ Bližší údaje viz: Schauber, V. a Schindler H.M.: Rok se svatými. Karmelitské nakladatelství Kostelní Vydří. 1994, s. 596 - 598.

17/ Indra, B.: c. d., s. 139.

18/ Veteranenverein, TZT č. 136/1870.

19/ Veteranenverein, TZT č. 10/1879.

Doplňěk soupisu opavských ražeb

V dražbě sdružení NUMMUS Olomouc dne 26. října 2008 se objevila řada opavských medailí. Mezi nimi i dvě, jejichž provedení rozšiřuje Stříže a Javorského knihu medaile, plakety a žetony okresu Opava. U čísla SJ.III/3 lze doplnit ražbu z cínu a k číslu SJ.III/10 zaznamenáme ražbu ve stříbře o průměru 50,18 mm a váze 39,4 g.

Nové ražby ze Slezska

Medaile reprezentačního plesu firmy BRANO 2000

Když na počátku roku 2000 připravovali organizátoři fy BRANO a.s. již 4. reprezentační ples firmy, obrátili se na zaměstnance podnikové slévárny, aby vymysleli jednoduchý upomínkový předmět pro účastníky plesu. Ti navázali na bohaté dřívější zkušenosti zdejších modelářů a slévačů a připravili odlévanou medaili.

Model odlitku byl vyroben podle návrhu Jiřího Hilského (*pozn. autor děkuje za laskavou spolupráci*), který z důvodu nutnosti formování do pískové formovací směsi zvolil jednoduchý motiv s vyšším reliéfem.

Popis:

av: v horní polovině logo firmy BRANO, v dolní letopočet 2000, po stranách a pod číslovkou jsou tři čtyřcípé hvězdy

rv: třířádkový nápis 4. / REPREZENTAČNÍ / PLES mezi dvěma trojicemi čtyřcípých hvězdiček

Průměr medailí se pohybuje mezi 47-48 mm, tloušťka 5 mm, hmotnost 45 g. Pro potřeby plesu bylo odlito 300 ks medailí z litiny, která byla po otryskání a obroušení galvanizována žlutým chromátem (zlatavá barva). Při zkoušení forem bylo několik málo exemplářů (2-4 ks) vyrobeno z mosazi a hliníku. Mezi sběratele se dostalo několik kusů bez povrchové úpravy - v původně šedé barvě kovu.

Na závěr je třeba uvést, že medaili dostali na úvod plesu všichni příchozí páni, dámám byla určena květina.

Marek Wolf

Účastnická medaile turnaje v sálové kopané Sdružení automobilového průmyslu ČR

S potěšením zde představujeme novou medaili firmy Brano a.s. Je to v poslední době další z počinů, jímž slévárna BRANO a.s. navazuje na kdysi velmi úspěšnou oficiální i neoficiální medailérskou produkci. Stejně jako medaile firemního reprezentačního plesu i tato vznikla jako propagační předmět a byla určena pro hráče a hosty turnaje v sálové kopané Sdružení automobilového průmyslu ČR. Turnaj se konal 2. února 2008 ve sportovní hale Základní školy v Hradci nad Moravicí a kromě pořádající firmy BRANO a.s. se jej zúčastnilo dalších 9 týmů ze společností - členů Sdružení automobilového průmyslu ČR.

Návrh medaile připravili pracovníci slévárny Jiří Hilský a Ing. Petra Dedková, která je také autorkou matečního modelu. Podle tohoto modelu bylo vyrobeno 6 modelů na modelovou desku a posléze odlito 130 ks medailí z temperované litiny (pro účastníky turnaje) a 25 ks z litiny tvárné (pro hosty a zástupce firem). Galvanické pozinkování s použitím tzv. žlutého chromátu pak dodalo medaili závěrečný lesk a zlatistý povrch.

Popis:

av: logo firmy BRANO a.s. Po obvodu v mezikruží 11 mm širokém a vystouplém nad středový kruh s logem nápis: SDRUŽENÍ AUTOMOBILOVÉHO PRŮMYSLU ČR

rv: stylizované postava fotbalisty běžícího s míčem. Po obvodu nápis: HRADEC NAD MORAVICÍ TURNAJ V KOPANÉ 2.2.2008

Kruhová medaile o průměru 80 mm, tloušťce na hraně 5,5 mm a hmotnosti cca 204 g. (Rozměry medaile z tvárné litiny. Provedení z temperované litiny je o něco menší - průměr 79 mm, tloušťka na hraně 4,5 - 5 mm a hmotnost 174 g a má díky použitému materiálu znatelně zrnitější povrch).

Závěrem je třeba konstatovat, že i přes určitá omezení, které přináší výroba drobné plastiky z litiny, se autorům podařilo připravit medaili, která se od grafického návrhu až po finální zpracování opravdu povedla.

Marek Wolf

Privátní žetony slezských numismatiků II.

Ve dvoučísle 9-10/2006-2007 jsme uvedli 6 soukromých žetonů slezských numismatiků, abychom vyvolali zájem o podchycení dalších existujících ražeb. Díky úsilí Bohumila Kuchaře uvádíme přehled dalších žetonů. Vzhledem k tomu, že jsme získali i jejich kvalitní vyobrazení, vzdáváme se jejich popisu a uvádíme jen základní metrologické údaje.

II/1. žeton 20. aukce Petr Schimandl (Třinec) 2001

Cu 60 ks 22,62 x 22,30 mm - 4,6 g
Ag 20 ks 22,48 x 23,19 mm - 5,8 g

II/2. žeton k 55. narozeninám Petra Schimandla 2002

Cu 60 ks 26,28 mm - 3,3 g
Mz 50 ks
Ag 20 ks 26,05 mm - 4,1 g
Ag klipa 2 ks

II/2. žeton k 60. narozeninám Petra Schimadla 2007

Au 1 ks (2 dukát)
Ag 30 ks 24,28 mm - 6,3 g
Ag klipa 2 ks
Mz 40 ks 24,24 mm - 5,2 g

II/3. Rudolf Olszynski (Karviná-Ráj)

Mz 30,91 mm - 12,1 g

II/4. Lištvan Pavel (Třinec)

Cu 60 ks 21,61 - 3,0 g
Mz 10 ks
Ag 3 ks

II/5. Kolton Karel (Český Těšín)

Mz 20 ks 25,88 mm - 8,1 g
Ag 12 ks

II/6. Zbygniew Kaleta (Český Těšín)

Ag 22,48 mm - 1,4 g

Autorem všech uvedených ražeb je Ing. Z. Kaleta (zn.ZK), ryl a razil Jaroslav Jelínek z Brna (zn. JJ).

Medaile k výročí krnovského gymnázia

Císařským výnosem ze dne 26. srpna 1875 se obecní nižší reálka v Krnově stala státní reálkou, z níž bude postupně vybudována úplná vyšší reálka. Současně byl Josef Wunsch, dosavadní profesor státní reálky v Opavě, ustanoven prozatímním ředitelem. Město Krnov se tak vyrovnalo ostatním okresním městům rakouského Slezska, v nichž byly založeny reálky nebo gymnázia už dříve. Na přelomu roku 1875/76 přešla správa školy z města na stát. Od této chvíle přibýval v každém následujícím školním roce jeden ročník a na konci školního roku 1877/8 byl realizován plný stav. V roce 1878 se také poprvé konala povinná závěrečná zkouška. Šest žáků, kteří ji absolvovali, zahájilo dlouhou řadu celkem asi 1400 maturantů, kteří až do roku 1945 z krnovské vyšší reálky vyšli.

Josef Wunsch dostal rovněž za úkol podílet se na výstavbě nové školní budovy. Ve staré budově bylo již dávno příliš těsně, pro přibývající třídy muselo město pronajímat vhodné místnosti. Dopisem ze dne 11. října 1875 požádala proto městská správa ministerstvo kultury o vzorové projekty pro školní budovu. Počátkem roku 1876 začaly stavební práce, prováděné místními stavebními firmami. Náklady na sebe vzalo - podle všeobecně platného zvyku - město. V té době vládnoucí kníže Jan II. z Liechtenštejna dal bezplatně k dispozici pozemky pro stavbu vyšší reálky, tělocvičny a pro současně vznikající dívčí základní a měšťanskou školu. Na místě, kde se desetiletí předtím táhly městské hradby a příkopy, knížecí stáje a zemský dům, byla postavena do roku 1877 honosná budova, která poskytuje dobré služby studentům gymnázia dodnes.

Gymnázium s českým vyučovacím jazykem bylo sice v Krnově zřízeno v roce 1937, ale jeho rozvoj přerušila nacistická okupace. České státní reálné gymnázium bylo otevřeno 1. 9. 1945 v budově bývalého německého gymnázia. Budovu bývalé české měšťanky a reálného gymnázia získala střední pedagogická škola.

Ke 120. výročí trvání gymnázia a 50. výročí existence českého gymnázia v Krnově byla roku 1995 vydána pamětní medaile autorů akad. malíře Svatopluka Böhma a akad. sochaře Pavla Charouska (mj. autora busty arch. L. Bauera v Krnově).

Popis:

av: nad siluetami krnovských věží se vznáší okřídlená bohyně s planoucím mečem, při dolním okraji se vine stuha s rytým nápisem KRNOV a dataci po stranách 1945 - 1995, na stuhu dosedá starý městský znak; sign. PCH.

rv: v horní poloviněprůčelí školní budovy, nad ní je volně rozevřená kniha, kalamář s pérem a sova; v dolní polovině je čtyřřádkový nápis ve dvou linkami oddělených pásech (1875) 120 LET (1995) / TRVÁNÍ GYMNAZIA V KRNOVĚ / (1945) 50 LET (1995) / ČESKÉHO GYMNAZIA V KRNOVĚ; dole arabeska se signaturami, vlevo BÖHM a vpravo CHAROUSEK

Ražená, patinovaný tombak, průměr 60 mm; medaile je uložena v bledě modré etui vyložené bílým saténem, na spodní straně víka s nalepeným nápisem

PODĚKOVÁNÍ / ZA PRÁCI KU PROSPĚCHU / MĚSTA KRNOVA.

Pozn.: Existuje jednostranný odražek aversu, nepatinovaný, ale ze stuh byly odstraněny datace. Údajně bylo zhotoveno více kusů, které byly udělovány k výročí osvobození města.

(gw)

Medaile k 750. výročí obce Neplachovice

První písemná zmínka o Neplachovicích je z roku 1257 a uvádí, že farní kostel v "Niplawitz" držel Řád německých rytířů. První listina, která pak hovoří o Neplachovicích jako o obci, pochází z roku 1374. Roku 1377 náležel kostel v Neplachovicích a rybník ke zboží knížat krnovských. Roku 1377 bylo Opavsko rozděleno na 3 knížectví: opavské, hlubčické a krnovské. Pod pravomoc knížete krnovského patřila obec Neplachovice až do roku 1850, kdy byly utvořeny okresy. K tomuto výročí si obecní úřad nechal vyrazit pamětní medaili.

Popis:

av: do kružnice opsané v dolní části plochy je vloženo průčelí jednověžového kostela sv. Jana Křtitele s nápisem 750 let vpravo, nahoře makovice s křížem rozděluje dataci v opisu 1257 2007

rv: v celé ploše znak obce, pod ním při dolním okraji opis OBEC NEPLACHOVICE; tři puncy A 999 a firmy Kronika s.r.o. Jablonec nad Nisou

Ražená, stříbro 999/1000, proof, průměr 30 mm, váha 11 g, 70 ks; bimetal (mosaz + alpacka) 355 ks.

Návrh medaile připravila kulturní komise obce v čele s Jiřím Rychtou, místostarostou Neplachovic. Znak obce byl konzultován s heraldikem PhDr. Karlem Müllerem, ředitelem Zemského archivu v Opavě.

Pozn.: medaili provází certifikát "k upomínkové plaketě" ! Prostě tato soukromá firma vám vyhotoví i kulatý čtvereček...

Kronika

Oprava městské věže v Opavě

V roce 2006 se uskutečnila za mimořádné pozornosti obyvatel Opavy generální oprava městské radnice. Po předchozím výběrovém řízení a projektové přípravě byly v březnu zahájeny stavební práce, které byly ukončeny v říjnu po 240 dnech intenzivní činnosti mnoha stavebních dělníků a speciálních řemeslníků. Některé z prováděných operací probíhaly za

velké účasti opavské veřejnosti, kupříkladu demontáž a pozdější svěcení a zavěšování opravených zvonů do městské věže Hlásky. Ta je nejstarší původní částí budovy s vročením 1618 a její název se přenesl i na celou radniční budovu, která v dnešní podobě byla postavena v letech 1902 - 1904. Poslání radnice však v minulosti nikdy nesloužila, teprve po roce 1945 po totálním zničení centra Opavy včetně původní radnice převzala funkci sídla vedení města. V dřívějších časech byly stavby kolem původní městské věže různě přestavovány a byly v nich nejrůznější instituce, kromě obchodních také divadlo, městské muzeum, banka, kavárna a jiné. Samotná věž byla také již v minulosti vícekrát upravována a při těchto příležitostech byly do ní vkládány dobové dokumenty jako poselství pro další generace.

V poválečném období probíhala velká oprava v roce 1961, při níž byly dne 12. dubna nalezeny v makovici věže tři schránky s dokumenty z let 1615 a 1659 a dále 1822 a 1865, v další části pak ještě byla nalezena schránka z r. 1894. Všechny nalezené historické materiály, mezi nimiž byly také materiály numismatické, již nebyly na původní místo vráceny, ale byly předány do Slezského zemského muzea, kde byly odborně zpracovány a uloženy. Podrobně bylo o nich pojednáno v r. 1961 v Časopise Slezského muzea, serie B č. 10, str. 99 až 113, na který odkazujeme čtenáře. Do věže byl pak vložen nový tubus a materiály.

Dne 22. srpna 2006 byl do opravené makovice Hlásky vrácen tento měděný tubus s kopiemi dokumentů uložených zde v roce 1961 - zatímco originály byly předány do Státního okresního archivu v Opavě a byl vložen nový nerezový tubus se současnými materiály. Je na něm znak města Opavy a vročení 2006.

Co bylo při posledních opravách věže vloženo pro naše potomky? V materiálech z opravy v r. 1961 to byly především tehdejší tiskoviny a fotografie. Ze tří desítek položek pouze jedna měla numismatickou povahu - bylo to šest mincí z let 1953 - 1960: 1 haléř, 3 haléř, 5 haléř, 10 haléř, 50 haléř a 1 koruna. Do nového tubusu bylo z nynější doby vloženo celkem 36 položek, z oblasti numismatiky to byla jen jedna položka: 2 kusy stříbrné medaile k počtě jubilea 780. výročí města Opavy (2004).

Myslím si, že dokumenty určené našim potomkům mohly obsahovat bohatší numismatický materiál, protože zcela jistě při příští velké opravě věže již nebude ani česká měna a snad ani jiné atributy charakterizující současnou demokratickou Českou republiku.

Vl. Kočvara

Numismatické pracoviště Slezského zemského muzea v roce 2007

Nejstarší muzejní opavské numismatické kolekce sloučené posléze v jedinou sbírku náleží k jedněm z nejstarších muzejních fondů Slezského zemského muzea. K 31. 12. 2007 dosáhl početní stav numismatického materiálu tohoto muzea počtu 103.987 jednotek. Slučování původních kolekcí se následně promítlo i do struktury stávající sbírky, kde je vedle kvalitního materiálu zastoupeno neúměrné množství multiplikátů. Snaha po vylepšení početního stavu sbírky v minulých letech pak sebou přinesla také zařazení množství poškozených či nekvalitních sbírkových předmětů. Významné jsou však ve sbírce části nálezových celků, či kolekcí, které mají spojitost se slezským mincovnictvím, nebo jsou zaměřeny na medailérskou tvorbu; kde vyniká válkou sice poznamenaný, stále však pozoruhodný soubor jáchymovských medailí.

Pracovní náplň a činnost numismatického pracoviště byla v průběhu roku 2007 z velké míry orientována na dokončení generální revize zbývajících částí numismatické sbírky. Kon-

krétně se jednalo o problémové části jednotlivých konvolutů - a to ve smyslu jejich zkompletování a konfrontace s dostupnými písemnými doklady či dokumenty. Jednalo se tak celkem o 33.995 položek, které zůstávaly nedořešeny z revize roku 2006. Tím byl také ukončen a završen úkol úplného zrevidování numismatického fondu. Ostatní práce ve sbírce pak navázaly na jednotlivé body koncepce stanovené již v roce předchozím, zahrnující přemístění sbírek z nevyhovujících prostor, budování archivu nálezových zpráv, determinaci jednotlivých depotů ve sbírce, budování odborné knihovny, novou adjustaci sbírky plaket a medailí a vytvoření počátků systematické sbírky. Nové umístování sbírkového materiálu si vyžádalo konzervační zásah u 300 kusů sbírkových předmětů. V kontextu s probíhající evidencí II. stupně (celkem 210 kusů) byl současně eliminován materiál určený k zařazení do systematické sbírky. Všechny evidenční změny provedené v numismatické podsбірce byly hlášeny do Centrální evidence sbírek MK ČR. V počítačovém programu BACH bylo nově zapsáno 210 inventárních čísel (celkový počet záznamů je 1.363 invent. čísel). Do elektronické podoby přírůstkových knih od roku 1964 bylo nově podchyceno celkem 400 přír. čísel. Na výstavě bylo zapůjčeno 25 sbírkových předmětů. Českým i zahraničním badatelům bylo na pracovišti zpřístupněno celkem 152 kusů mincí a medailí. K novým přírůstkům se řadí akvizice 43 kusů sbírkových předmětů v celkové hodnotě 8.800,- Kč.

V rámci GA ČR pokračovala V. Michnová jako spolupracovník na zpracovávání tématu č. 404/05/2134 s názvem „Nejstarší přemyslovské mince 10. století a jejich nálezy v českých zemích“. Co se týče další prezentační činnosti, pracoviště se podílelo na přípravách oslav 630. výročí obce Těškovice, s magistrátem města Opavy spolupracovalo na výběru a přípravě numismatického materiálu pro expozici „Historie městské hlásky“. Samozřejmostí vyplývající ze samé podstaty pracoviště je spolupráce s ostatními muzejními institucemi v ČR a pobočkami České numismatické společnosti. V. Michnová je i nadále členkou numismatické komise AMG. Přes probíhající generální revizi sbírky bylo poskytnuto 11 konzultací jednotlivcům či institucím.

V. Michnová

Opavská pobočka ČNS v roce 2007

Ani minulý rok, který zhodnotila výroční členská schůze pobočky dne 18. března 2008, nevybočoval z průměru posledních let, takže její činnost spočívala zejména v udržení její existence a plnění základních povinností vyplývajících z její příslušnosti k České numismatické společnosti. Jejích 12 členů tvořilo evidenční základ pobočky, k němuž se přidružovalo dalších 39 zájemců o numismatiku z Opavy a okolí, kteří jsou bez práv členů ČNS. Celkem tedy bylo v pobočce evidováno 61 numismatiků, oproti předcházejícími roku o jednoho méně. Všichni členové jsou povinni přispívat na chod pobočky ročním příspěvkem, který byl podle usnesení výroční členské schůze v roce 2007 stanoven na 150,- Kč. Téměř všichni tuto povinnost splnili, několik dlužníků bylo upozorněno, že při opakovaném nezaplacení pobočkového příspěvku budou z evidence vyškrtnuti.

Díky pochopení Matice slezské, jejímž kolektivním členem pobočka je, mohly se konat v zasedací místnosti MS pravidelně členské schůze každý měsíc kromě prázdninového období. Členských schůzí bylo v roce 2007 celkem 10, z toho jedna výroční. Stoprocentní účast měli dva členové ČNS - Ing. V. Kočvara a L. Kačmár a jeden přidružený člen - V. Venda, průměrná účast však dosahovala jen 21,3%. 32 členů, z toho 22 členů ČNS - se nezúčastnilo

ani jedné schůze za rok, třebaže řádně zaplatili pobočkový příspěvek. Tato neúčast má pochopitelně vliv na celkovou stagnaci pobočky. Členské schůze měly většinou organizační a informační charakter. Pravidelně byly podávány zprávy ze zápisů z ústředí ČNS, informace z numismatických poboček, byly k dispozici došlé aukční katalogy, nabídky nových ražeb, sepisovaly se objednávky a vydávaly se vyšlé pamětní mince. Závěr každé schůze byl věnován volné diskusi, během níž byly předneseny i numismatické aktuality některým z přítomných členů.

Z původně šestičlenného výboru pobočky rezignoval na funkci z důvodu zaneprázdnění již v předcházejícím roce Ing. D. Švábík a funkci ekonoma po celý rok plnil Ing. J. Hromada. Výbor se samostatně sešel pouze jednou, aktuální otázky byly průběžně řešeny před zahájením pravidelných měsíčních členských schůzí. Úkoly předsedy, byť nebyl zvolen jmenovitě, plnil na žádost ostatních členů výboru Ing. Vlastimil Kočvara, který také udržoval stálý kontakt s ústředím ČNS v Praze. Ediční činnost pobočky se omezila pouze na vydávání nepravidelného periodika Slezský numismatik, jehož dvojčíslo 9-10 svědomitě připravil Mgr. Květoslav Growka. Číslo vyšlo v nákladu 200 kusů a bylo bezplatně rozesláno pobočkám ČNS, zájmovým institucím a zájemcům z celé republiky, členům pobočky bylo poskytnuto při zaplacení členského příspěvku. Vydání dvojčísla umožnila finanční podpora Matice slezské. Pro členy pobočky byly celoročně zajišťovány pamětní mince a také další ražby a sady mincí vydávané Českou mincovnou. Pobočka odebírala po 80 kusech stříbrných mincí, po 16 kusech zlatých mincí a několik desítek mincovních sad v běžné a špičkové kvalitě. V loňském roce bylo na základě rozhodnutí výroční členské schůze umožněno členům nakoupit starší pobočkové ražby za výrazně snížené ceny, čehož využila celá řada členů. Tím se snížil majetek pobočky, ale aspoň částečně se tak vrátilo do rozpočtu prostředky tezaurované v neprodaných ražbách. K závěru roku zůstalo na skladě ještě 19 ks medailí „Mikuláš II.“ a 38 ks pamětní klipy „50 let pobočky“, které se nadále i v tomto roce prodávají členům za zlevněnou cenu. Největším majetkem je odborná knihovna, která je běžně doplňována o nové numismatické publikace. V loňském roce to byly 4 nové knihy a řada periodik a katalogů. Knihovni část je katalogizována, periodika dosud zpracována nejsou. Rovněž během roku stoupl počet zápůjček zejména díky nové vedoucí numismatického oddělení Slezského zemského muzea.

Hospodaření pobočky bylo v roce 2007 aktivní. Pokladnou pobočky prošlo téměř 400 tisíc korun s přebytkem jednoho tisíce korun. Většinu příjmů a vydání představovala distribuce pamětních mincí a ražeb, vlastní prostředky pobočky tvořily příjmy ve výši cca 16 tisíc korun a vydání cca 10 tisíc, takže z činnosti pobočky byl vytvořen roční přebytek 6.446 korun, který je vkladem pro tento rok. Konečný výsledek ukazuje, že opatření k ozdravení hospodaření pobočky, přijaté v předchozím roce, byly racionální a přispěly ke stabilizaci výsledků pobočky.

Pro další rok očekává výbor větší zapojení členů do života pobočky a hlubší zájem o numismatickou problematiku.

Vlastimil Kočvara

SVĚTCI A JEJICH ATRIBUTY

Katalog stejnojmenné výstavy z podtitulem Z pokladnice Arcibiskupství olomouckého, jež proběhla v Biskupské mincovně v Kroměříži v květnu až září 2007. Lze jen pochválit, že se na výstavě spojilo několik institucí a výsledkem je trvalá památka v podobě na naše poměry luxusního katalogu. Soupis 61 světců, seřazených abecedně, je provázen vylíčením jejich života, popisem atributů a vyobrazení na numismatických a medailérských památkách. Každý světec je předveden na ražbě, která pochází ze sbírky olomouckého arcibiskupství. Jedná se většinou o vyšší nominály a medaile; méně frekventovaní světci se objevují spíše na svátostkách. I když se jedná pochopitelně pouze o reprezentativní výběr, i ten dosti vypovídá o skvělé úrovni sbírky. Slezské ražby jsou zastoupeny vratislavským biskupstvím: guldinerem Jana Turza 1508 a dukátem Sebastiána z Rostocku 1670; dukát Ondřeje Jerina 1592 s obrazem Jana Křtitele se ocitl i na obálce katalogu. Jen škoda, že se do výběru nedostala sv. Hedvika, patronka Slezska.

Slezský numismatik

nová řada, 11/2008

*Jako nepravidelný tisk vydává ČNS, pob. Opava
Číslo dáno do tisku 1. 11. 2008*

Adresa redakce:

Česká numismatická společnost, pob. Opava, matiční 2a, 746 01 Opava
Květoslav Growka (k.growka@je.archives.cz)
Vlastimil Kočvara (maticeslezska@atlas.cz)

Grafická úprava:

Filip Raif - GRAFICKÉ STUDIO HLAVA - Jeseník